

ei tea inime, kas veel teistele meele pärast on, kui endine südamelik oleks seisma jääb. Pääle selle,“ lühas ta veel rohkem punaselt saades ja pitaliselt juure, „olen mina waele saunamehe poeg — ja — —“

„Ah, jätta niisugused jutud ajamata,“ wõttis Anu jälle sõna sabast kinni, „minu isa oli ennemuiste niisama saunamees, nagu sinu omagi. See ei tähenda midagi nende wabel, kes loyepõlwest saadik teine teist tunnawad. Sina oled libelkonna-koolist aunga läbi käinud ja oled pääle selle ka veel paljugi õppinud, see tajub niisugused wäikesed wabed ära, ja meie wõime ikka wana wiisi sõbraks jääda.“

„Kob, Anu, kui ja just tahad ja seda pahaks ei pane, siis on see ju wäga häa; jäägu siis ka wana sõbralik ja lapselik oleks meie wahete seisma,“ ütles Mart tütarlaste käest kinni wõttes ja suure häa meelega tema otša waadates. „Ega minuagi seda külma ja wõerast oletut ei himusta ega armasta, aga ma mõtlesin, et ja selle wahete sees, kus ja linnas olid, uhtemaks oled läinud, sest et ja sääl ju Sassa keelt ja üleüldie peenemat eluwiisi tundma said. Sest saadik, kui sa ema ära suri, ei ole mul tal wõimalik olnud sinuga pikemalt juttu ajada.“

„Ega sina, Mart, siis ometi ei arwa, et ma nende paari aasta pärast, mis ma enne ema surma linnas ära elasin, hoopis teiselt oleksin läinud,“ wastas tubli südamega tüdruk. „Mina olen jelsamaks jäänud, mis ma olin. Kadaka-saksaks ja hants-hantsakaks ma ialgi ei taha saada. Mina tahan Eesti tüdruk olla, sest selle seisuse sees ühki tunnen ennast õnnelikku olewat; ei puudu mul igapäewast leiba ega riidet, ja töö on ka üks lõik, mis inimene teeb, ta ei teota inimest ialgi.“

„Waat, see oli ilus sõna, Anu,“ hakkas Mart jutule, „see on ka minu arwamine ja mõte. Öppigu inimene nii palju kui ta tabab, ega tal selle pärast ei ole tarwis ema sugule ja rahwale selga pöörata. Meie peame oma wanemaid ja sellega ka oma rahwast ja maad auustama ja armastama. Nõnda soowivad ja kirjutawad ka lõik paremad uuema aja Eesti kirjamehed, ja see on lõbus ja häa. Ma panen wäga imets ja rõõmustan üpris selle üle, et sina, Anu, ka nõnda mõtled. Ma olen ikka arwanud, et ja tubli tüdruk oled, ja

juba lapse eas olid ja aru poolest hoopis terawam kui teised sinu-ealised tütarlapsed, aga seda ma ei oleks mitte lootnud, et ja nõnda tubliste mõtted. Igal libel haritud inimesel on ja teada, et sagedaste muudu just terawa mõistusega tütarlapsed wääliskandulist uhtust riietes ja Sassa keele pürsimises taga ajawad, linna lähewad ja sääl, see lugu tuleb tihti ette, õigelt teest ära langewad, ehk nad küll maal kui auusad mehenaesed ja perepidajad palju õnnelikumad oleksiwad wõinud olla ja hoopis enam kasu saata. Seda tõõstlikum on asi siis ka, kui jälle lord tütarlasti leiab, kellel süda ja waim õiget teed käiwad ja õigel kohal seisawad. Ja jah, Anu,“ ütles Mart täis armastust Anu otša waadates, „sina oled selge kullatükk.“

„Mina ikka, Mart,“ wastas Anu silmi maha lüües, mis sa nüüd niipalju minuist kiidad! Mina ei näe siin midagi kiituse wäärt asja, waid arwan, et see asi iseenesest ja loomulikult nõnda peats olema. Sa räägid ju nagu mõni suur kõnemees. — Aga kuule, Mart, mis ma su käest pidin küsima: Mis arwas kirisherra tänases juttuses, kui ta ütles, et inimesed nüüd koguni tänamata olla oma endiste häategijate wastu, kes neile on ristiusku toonud. Ennemuiste olla siin poolalasti paganad elanud messades ja loobastes, aga pärast on need häategijad siin ristiusku walgust poista lastnud. Nüüdsel ajal olla inimesed nagu koguni pimedad, unustada seda lõik ära ja lasta endid wale-õpetajatest wadada, kes unemal ajal üles tõõsnud, ja tabta sagedaste sõrgelle ja sõrgemalle lennata, kui tiwad kannawad ja kui tarwis on. Mis ja sest ajast arwad, Mart?“

„Waat, Anu, see on üks imelik asi,“ kostis Mart mõteldes, „selle küsimise pääle on natuke raske kosti, aga ma tahan katsuda seda teha. Meie maa ajalooft on ju teada, et Saks-lased meile ristiusku tõiwad ja meid üleüldie waimu harimisega tuttawaks tegiwad, selle pärast nõnawad nemad nüüd, et me nende wastu peame tänulikud olema. Uuemal ajal aga hakkab rahwas oma enese olemist ja keelt enam armastama ja sest lugu pidama. Palju inimest otšiwad waimu harimist ei mitte enam Sassa waid Eesti keele läbi, sest et see Eesti lastele enam loomulik on. Sellepärast tulewad ka mõnes kohas nurisemisid